

Stefan Rozema

Samen op weg naar duurzame sportparken

Klimaatadaptatie, energietransitie, hittestress, wateroverlast, duurzaamheidsmaatregelen... het zijn de laatste jaren trending topics. In het kader van de gestelde klimaatdoelen moet iedereen een bijdrage leveren aan een duurzamere en gezondere wereld. Dat geldt niet alleen voor overheden, grote multinationals en particulieren; ook sportverenigingen hebben volop mogelijkheden om een duurzaamheids-slag te maken. Dat levert niet alleen winst op voor ons klimaat, maar ook voor de vereniging zelf. En het hoeft helemaal niet veel moeite te kosten.

Auteur: Mariëlle van Gelder | KYBYS

Lange tijd had duurzaamheid een geitenwollensokkenimago, maar de laatste jaren is daarin een flinke kentering gaande. Duurzaamheid is inmiddels verweven met de samenleving. Ook voor sportverenigingen en sportambtenaren van overheden is duidelijk dat maatregelen nodig zijn om onze vrijetijdsbesteding toekomstbestendig en duurzaam te maken. 'Vaak wordt gedacht dat deze maatregelen duur en lastig te realiseren zijn. Maar dat is zeker niet meer zo. Er zijn genoeg aanpassingen die makkelijk en snel uitvoerbaar zijn en die direct resultaat opleveren,' zegt projectleider Stefan Rozema van KYBYS.

De eerste associatie bij het woord 'duurzaamheid' is vaak zonnepanelen. Dat is een voorbeeld van een maatregel die snel te realiseren is. 'Veel verenigingen zetten de stap om het dak van een clubgebouw te voorzien van zonnepanelen. Het levert snel voordeel op en dat is zeker met de huidige gasprijzen zeer welkom,' legt Rozema uit. 'Maar ook goede isolatie of een warmtepomp is effectief en heeft zichtbaar resultaat.'

Energiebesparing en financieel voordeel

Het vervangen van lampen door ledverlichting

is momenteel een trend bij sportparken. Het vervangen van de verlichting langs de velden door ledlampen kan zorgen voor een besparing van zo'n 40 procent per jaar. Rozema: 'Bij dynamisch gebruik kan dat zelfs oplopen tot 55 procent. Bij tennisclubs wordt dat lastig, maar bij een hockey- of voetbaltraining hoeft de verlichting niet voluit te branden. Ook kun je bij een training slechts de helft van het veld verlichten. Dat is duurzaam en levert een flinke energiebesparing op.' Maar: ledverlichting kost natuurlijk ook geld. Afhankelijk van het aantal armaturen kost de investering ongeveer 25.000 euro. Er wordt uitgegaan van 100.000 branduren, maar in de praktijk blijkt dit aantal uren veel hoger te zijn. 'In ongeveer zeven jaar heb je als vereniging de investering eruit. Naast de duurzame energiebesparing levert die uiteindelijk dus financieel voordeel op.'

Eigen gedrag

Als het gaat om duurzaamheid, valt er veel winst te behalen met iets waarop elk lid van de sportvereniging invloed heeft: het eigen gedrag. Pak bijvoorbeeld de fiets in plaats van de auto om naar de sportclub te gaan. Er zijn al verenigingen die hun leden vragen niet met

4 min. leestijd

de auto te komen en die fietsgebruik stimuleren. Zorg als vereniging voor herbruikbare waterflessen, die op het terrein gevuld kunnen worden; investeer in een gezond en duurzaam aanbod in de kantine. In een tijd waarin de gas- en energieprijzen flink stijgen, kan winst worden behaald met het verkorten van de douchetijd. Rozema: 'Sommige clubs zetten de boiler eerder uit. Op jaarbasis levert dat een mooie besparing op. We moeten ons in ieder geval realiseren dat niet alleen de gemeente aan zet is om de duurzaamheidsambities uit te voeren, maar dat een vereniging zelf ook veel kan doen.'

Innovaties

De innovaties gaan snel; elk jaar komen er duurzame ontwikkelingen op de markt. Een actuele trend is de opslag van water. Door de klimaatverandering hebben we steeds vaker te maken met periodes van flinke droogte, afgewisseld door fikse buien. 'Dat hemelwater verdwijnt in de putten', legt Rozema uit. 'Door het water op te slaan onder het veld, in kratten of in holle ruimtes van grove steenslag, voorkom je overstromingen. Ook kan het water op een later moment gebruikt worden voor beregening in droge periodes. In de zomer is er soms een verbod op beregenen met grond- en kraanwater; dan kan opgeslagen hemelwater enorm helpen.' Het opslaan van water vraagt een flinke investering. Rozema adviseert daarom dit mee te nemen bij een grote renovatie van het sportpark of de velden. Het is namelijk prima mogelijk om water onder sportvelden op te slaan.

Waterbuffering en -hergebruik

KYBYS dacht voor Sportbedrijf Rotterdam mee over waterbuffering onder een nieuw aan te leggen waterhockeyveld. Het ging om een krattensysteem waarin 1.000 m³ water kon worden gebufferd. 'Natuurlijk kost dat flink wat geld, maar de besparing is enorm', zegt Rozema. 'Beregenen kost ongeveer 10 tot 12 kuub per wedstrijd per veld. Als je dat grotendeels uit de opslag kunt halen, is dat pure winst. In een tijd waarin duurzaamheid en besparing zulke belangrijke thema's zijn, kun je het eigenlijk niet verkopen om kraanwater te gebruiken.'

Voor de gemeente Heemstede deed KYBYS de technische voorbereiding van de renovatie van een waterhockeyveld. Hier werd een duurzame oplossing gekozen voor het reduceren van de hoeveelheid beregeningswater. De hoofdleiding van de drainage watert niet af op een watergang; er is een retourleiding gelegd naar een put op de bufferleiding. Het water kan dankzij de put met pomp teruggebruikt worden.

Toekomst

Er zijn legio mogelijkheden om sportvelden duurzaam te beheren en te onderhouden. Zo heeft KYBYS een IPM-app ontwikkeld om chemievrij beheer te optimaliseren (IPM staat voor *integrated pest management*). Met dit systeem brengt KYBYS de staat van natuurgrasvelden in kaart en vervolgens worden de benodigde onderhoudsmaatregelen geprogrammeerd. De aannemer die het onderhoud

DUURZAAMHEID

uitvoert, krijgt een melding van wat er moet gebeuren en wanneer. Door de velden te monitoren, krijg je inzicht in de effectiviteit van de onderhoudsmaatregelen; het wordt duidelijk welke maatregelen succesvol zijn en hoe het veld erop reageert. Op lange termijn levert dit effectiever beheer op en een kostenbesparing. De data blijven in het bezit van de opdrachtgever. Alle opdrachtgevers bouwen samen een database op en weten daardoor wat wel en niet werkt. Rozema: 'Je kunt daarnaast kijken naar de machines. Gebruiken die nog brandstof? Schakel dan over op elektrisch materieel. Ook is het verstandig om te kijken of materialen recyclebaar en circulair zijn.'

Duurzaamheidsscan

Wil je als sportvereniging of gemeente meer inzicht in mogelijke duurzame oplossingen? Daarvoor heeft KYBYS een duurzaamheidsscan ontwikkeld. We kijken naar de inrichting, het beheer en onderhoud én de manier waarop alles is georganiseerd. Als eerste kijken we naar de directe omgeving, brengen we het huidige sportaanbod in kaart en peilen we eventuele behoeftes. Binnen de contouren van het bestaande sportpark vergelijken we de sportbehoefte van nu en in de toekomst met de beschikbare capaciteit. We brengen alle bestaande gebouwen, sportvelden, infra, verlichting en inrichtingselementen in kaart. We beoordelen de (rest)levensduur en kijken naar isolatiewaarden, energie- en waterverbruik en materiaalgebruik. Daarbij houden we rekening met de eigendomssituatie, de organisatorische rollen en de exploitatie. Hierdoor komen huidige of toekomstige pijnpunten snel bloot te liggen, bijvoorbeeld met betrekking tot het onderhoud van de velden en de inzet van vrijwilligers. Het resultaat van zo'n duurzaamheidsscan bestaat vaak uit een inrichtingstekening en een praktisch advies. Een faseringsplan en een financieel overzicht maken deel uit van het advies. De scan richt zich op oplossingen voor de toekomst, maar ook op zogenaamde quick wins. Rozema: 'Die zijn er altijd. Met kleine aanpassingen kan vaak veel winst worden behaald.'

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!